

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XLIX. Animos nil dirimit

urn:nbn:de:bsz:31-101049

ANIMOS NIL DIRIMIT.
XLIX.

LUCRET. *N*am si absit, quod ames, praesto simulacra tamen sunt
 LIB 4. *Illius, & nomen dulce obversatur ad aures.*
 VIRG. 4. *ÆNEID, DE DIDONE ET ÆNEA LOQVENS.*
 . . . . *illum absens absentem auditque videtque.*
 ERAS. APOPH. LIB. 5.
Cato amantis animum dicebat in alieno corpore vivere, id quod hodie quoque ce-
 lebratur: *Animam illic potiore esse ubi amat, quam ubi animat.*

Liefde

Liefde schiet pylen, over hondert mylen.

ALscheyt ons menichmael zee, rotsen, ende dalen,
 Dat al noch evenwel en snijt ons niet van een;
 Mijn geest komt even staegh ontrent de liefste dwalen,
 De seylsteen en de min die hebben dat gemeen:
 Want schoon de noortsche key is van het stael verscheyden,
 En of een tusschen-schot verdeylt het lieve paer,
 De steen en laet niet af, het yser om te leyden:
 Hoe ver mijn lief verreyt, mijn hert is even daer.

Animos nil dirimit.

T*actus ut est magnete chalybs (licet assis utrumque
 Separet) ad lapidis vertitur ora sui.
 Ut semel affricuit mihi blanda venena Cupido,
 Totus ab occulto glutine, Phylli, trahor:
 Non mare, non montes, non intervalla locorum,
 Corpore se jungunt pectora nostra tuo:
 Semper amans peregre est. Mea corda per omnia tecum,
 Teque abeunte, abeunt: teque manente, manent.*

Amye, ame a l'amant.

QVant de l'aymant l'acier a pris la vive force,
 Il est tousiours tiré par ceste douce amorçe.
 Depuis que c'est frotté mon cœur a ton amour,
 Par tout que vais, Margot, me guides alentour.

O o 2

H o:

Hoe datmen't deekt, het wert verreekt.

VAnneer des feylsteens cracht is in het stael ghetogen,
 Soo vvortet metten steen aen alle kant bevvogen,
 En schoon al tusschen bey een schutsel is geset,
 Noch baert de steen haer kracht, en treect het yser met:
Wat batet ydel mensch, een quaet gemoet te decken?
God can u schuldig hert oock uyt het duyster trecken,
 Wie voelt niet metter daet dat hem de ziele drilt,
 Oock daer hy is allcen, en daer hy niet en vvilt?

Amota movetur.

V*T tactus magnete fuit (licet assis utrumque
 Separet) in gyrum flectitur usque chalybs.
 Nec Deus est, fateor, nec habet mens conscia numen,
 Huic tamen aetherea portio mentis inest.
 Hanc aliquis cecus pro tempore condat in umbras,
 Qui penitus possit tollere, nullus erit.
 Pectora nostra chalybs, divina potentia magnes;
 Stare loco nescit mens, agitante Deo.*

Cacher ne sert.

L'Aimant est Dieu, l'acier de nous la conscience
 Laquelle n'est pas Dieu, mais du ciel la semence:
 Empesche qui voudra son cours pour quelque temps,
 Dieu la tire au travers de tous empeschemens.

AMOTA

Quid hoc monstri est? scit nocens fa-
cinus in solitudine, semotis arbitris,
in solum aliquem à se commissum: scit
cadaver hominis à se occisi alta terra ob-
rutum: scit animum multis simulatio-
num involucris ab oculis humanis remo-
tum; & ecce! tremit tamen, angitur, pal-
lescit; & conscientia mentē anxiam vas-
tat. Unde hoc? à Deo, inquam, à Deo est,
cui peculiare, obstacula removere, men-
tem movere. Egregiè imperator in l. ult.
C. ad l. ult. Majest. ex quo sceleratissimum
quis consilium cepit, exinde quodammo-
do sua mente punitus est.

Continuò templum, ac violati nu-
minis aras,
Et quod præcipuis mentem sudori-
bus urget,
Te videt in somnis . . . . .

*Mala conscientia tuta est aliquando, se-
cunda nunquam, ait Seneca. Interest, imò
ineff, non actionibus modò hominum, sed
& animis Deus; & ut numisma impres-
sam habet principis imaginem; ita homo
Dei. eaque, si uspiam, certè in conscientis
hominum quàm maximè elucet.*

En animum ac mentem! cum quâ
Dii nocte loquuntur.

Ist niet gantsch vreemt ende seltzaam dar een
misdadighe, wetende dat sijn rabauwerie er-
ghens in een bosch ofte op een heye, ende
mitsdien buyten de ooghen van alle menschen,
by hem is begaen gheweest; wetende dat het
lichaem by hem vermoort, wel diepe onder de
aerde is gheset; wetende dat hy sijn ghedach-
ten in een besloten boesem draecht. Dat hy
(seg' ick) evenwel t'elcken op alle voorvallen
fittert en beeft, en byna op het ruyffchen van
elck bladt het innerste van sijn ghemoet voelt
ommeroeren, en grondelijck bewegen? Van
waer comt dit? ontwyfelyck van niemant, als
vande hant Godes selfs, aen de welcke eygen is
door allerley beletselen henen te dringen, ende
het binnenste des menschelijken ghemoeds
rontomme te keeren, en krachtelijck te beroe-
ren. Soo haest (seyt de keyser Iustinianus) ye-
mant voorgenomen heeft een schelmstuck aen
te rechten, so haest heeft hy alreede, in sijn ey-
ghen ghemoet, sijn straffe beginnen te dragen.

*Wie daer heeft een quaet ghemoet,
Slaept hy, waeckt hy, wat hy doet;
't Quade seyt, by hem begaen,
Comt ghestadich voor hem staen,*

Een quaerdoender (seyt Seneca) kan somwy-
len wel vry zijn, maer nimmermeer vrymoe-
dich. God is by ende aen den handel ende her-
ten der menschen, en gelijck der princen ghe-
daente ghedruckt is op het ghelt, soo Godes
beelt in 's menschen ghemoet.

*Wanneer een mensch alleen vertreckt,
Of op zijn bedd leyt wyzgestreckt,
Dan wort hy dickwils seer bevreesst,
Want God die spreeckt met synen geest.*

TERTVLLIANVS.

Conscientia potest adumbrari, quia
non est Deus, extingui non potest,
quia à Deo est.

SENEC. EPIST. 96.

Quid prodest recondere se, & oculos
hominum auresque vitare? bona
conscientia turbam advocat, mala autem
& in solitudine anxia est.

Die uyt Godt gheboren is en doet gheen sonde,
want zijn zaet blyft in hem.

DE seylsteen en het stael zijn op bedeckte gronden
Zijn onder een verplicht en over hant gebonden,
Al scheyt hen eenig dingh, de gheeft die trecter in,
Gheen scheytsel tusschen bey, en scheyt haer soete min.
Wat kan de vverelt doen? daer zijn bedeckte vveghen
Waer door den hemel selfs komt over ons gheseghen:
Weest vrolijck, vroom gemoet, noyt scheyster eenich slot
Den gheeft van sijn begin, de ziel van haren Godt.

Omnia spiritui pervia.

VT semel imperit chalybi sua munera magnes,
Cum magnete suo, se movet usque chalybs:
Haud objecta moram faciunt huic ligna metallo,
Ne sese lapidis vertat ad ora sui.
Cum semel est imbuta Deo gens cœlitus acta,
Inque sua Christi symbola mente gerit,
Se licet opponat vasto cacodæmon hiatu,
Se sacrata, Deo corda movente, movent.

Qui nous separera de la dilection de Christ?

LE fer touché d'aymant se tourne avec la pierre
Bien que soit loing de là, bien que prison l'enferre.
Qui est marqué de Dieu, & porte au cœur la foi,
Ne quite la vertu, par peine ni esmoi.

OMNIA

Anima (licet corporis ergastulis inclusa, licet vario tempestatum aestu, in hoc mundi euripo, indies circumacta) nunquam tanto mortalitatis corpore obruitur, quin in eam irreat nonnunquam, imò irrumpat aeterna felicitatis aliquis radius. Anima sanè Dei imagine insignita, similitudo quadam est, & imago aeternitatis, sempiterna quippe illa, & nunquam desitura cali gaudia, etiam in fragili hoc corpusculo pratibare nos posse, imò & debere, clara divini verbi elogia evincunt. Quicumque enim aeterna felicitatis premia desiderat, huic primus ejus gradus etiam hic calcandus est; eque peccati sordibus ad animi puritatē, vitae renovationem, reconciliationem cum Deo, ac conscientiae pacem etiam in hac vita transeundum est. Quicumque enim habet partem (ut Iohan. Apoc. 20. 4.) in resurrectione primā, in hoc secunda mors non habet potestatem. Hoc ipso die inquit Christus ad Sachaam, salus huic domui contigit. Felicem te Sachaee! cui Salvator praesens praesenti veridico ore salutem asseruit. Felices omnes! quorum spiritibus Spiritus Christi idem dicitur.

DE ziele, al-hoe-wel inden kercker deses lichaems besloten, alhoewel door menichvuldigē bekommeringe, inden draystroom deses werelts, daghelijck herwaerts en derwaerts ghedreven, wert evenwel niet belet, nu en dan, in sich te gevoelen als een staelken vande eeuwighe ghelucksalicheydt. Een ghemoedt verheerlijckt met den beelde Godes, is als een af-beelde ende ghelijckenisse van der eeuwigheyd.

De begintfelen vande eeuwighe welstant, oock in desen broosen lichame, ghevoelt te moghen, ja tē moeten werden, werdt ons in den woorde Godes ghenoechsaem aenghewesen; een yeghelijck die de selve hier namaels wenscht te moghen sijnnaecken, moet van den eersten trap betreden, selfs hier in desen leven, ryfende uyt de verdorventheydt der sonde, tot de vernieuwinghe des levens in ware heylicheydt ende gherechticheydt, versoeninghe met God, door Iesum Christum, en vrede met syne ghewisse.

Die deel heeft (seydt Iohannes Apoc. 20. 6.) in de eerste opstandinghe, in desen heeft de tweede doot gheen macht. Heden (seydt Christus tot Sachaam) is saligheyd gheworden desen huuse. Gheluckighe Sachaee! aen wien de mondt der waerheydt, selfs met den monde, salicheydt heeft verkonlicht: gheluckich zijse, die nu door Christi Gheest dese ghetuyghenisse aen haren gheest zijn ghevoelende.

TERTULIAN. AD MARTYR.

Et si corpus includitur, etsi caro detinetur in carcere, omnia spiritui patēt. Vagare spiritu, spaciare spiritu, non stadia opaca, non porticus longas proponas tibi, sed illam viam qua ad Deum ducit,

Quoties eam deambula veris toties in carcere non eris. Nihil crux sentit in nervo, quum animus in caelo est. Totum hominem animus circumfert, & quo vult, transfert.

IN RE-